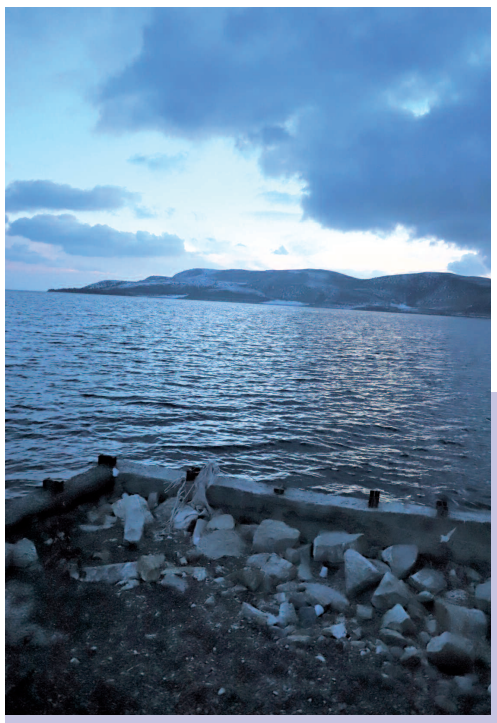
Věčný mír pro Arménii, Náhorní Karabach i Republiku Arcach II.

Druhá část o misi Haló novin v Arménii, Náhorním Karabachu a Republice Arcach je hodně emočně zabarvená. Válka je o emocích, ale hlavně o strachu, nelidskosti zločinného pragmatismu, pokrytectví, cynismu, nenávisti, nejhrůznějším zlu, ale také o statečnosti, oddanosti, hrdinství, pokoře, naději, vděčnosti i hluboké lidskosti. To vše jsme na této cestě prožili. I když je pravdou, že jsme si vše uvědomovali většinou až poté…

Lidé se na nás na ulicích Stěpanakertu usmívali a mávali nám na pozdrav. Proč? Protože jsme měli zájem se na ně přijít podívat a sdílet jejich smutnou dobu a válečnou tragédii. Usmívali se, protože v nás viděli svou vlastní naději. Chvílemi jsem byl v rozpacích. Muži na zastávce, co mi podávali ruce a děkovali, jako bychom to byli my, co jim pomohli vyjednat mír a teď přijeli chránit. To jsou chvíle, které zůstanou hluboko v každém z nás už navždy. Zároveň těmto lidem nemůžete vzít jedinou naději, i když to víte, že už se na odevzdané území Ázerbájdžánu nikdy nevrátí. Je to daň za to, aby vůbec mohli žít. Není to veselé, ale neumírají, a budou moci naplnit své vlastní jednotlivé osudy. Z celého srdce to přeji já osobně všem na této planetě. Myslím si, že láska, čas spojený s rozumem tyto rány zhojí.

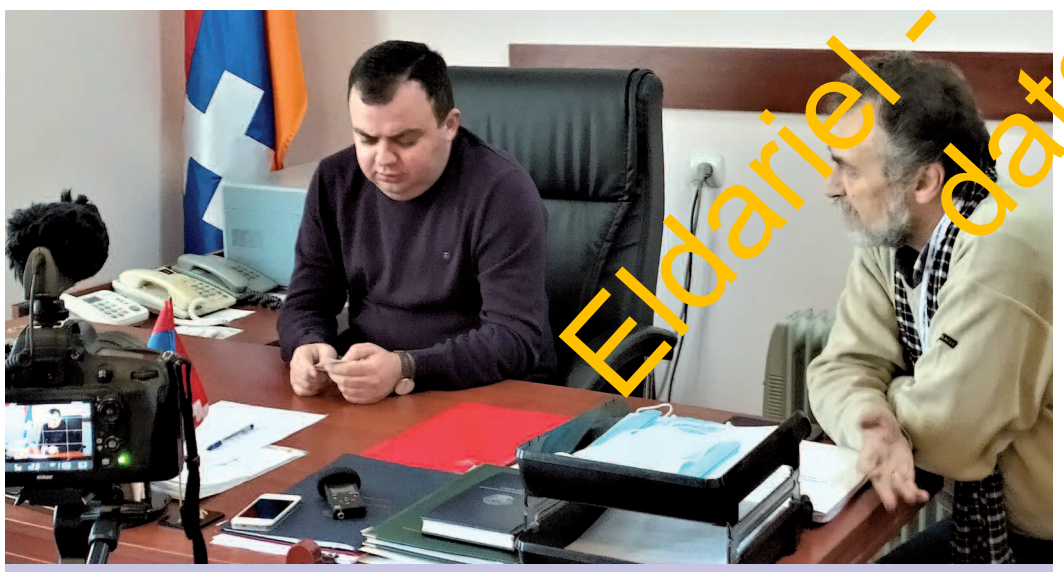

Jezero Sevan

Sevan je horské jezero v Arménii, největší jezero na Kavkaze. Má rozlohu 1262 km². Průměrnou hloubku má 28,5 m a maximální hloubku 86 m. Leží v nadmořské výšce 1900 m mezi Malým Kavkazem a Arménskou vysočinou obklopeno překrásnými horskými hřbety. Byli jsme zde na pozvání našich arménských přátel a večer byl krásný, protože jsme zde zastupovali každý svou zemi. Sešli se zde zástupci Arménie, Polska, Ruska, Německa a České republiky. Večer byl zajímavý, politické názory jsme měli vskutku vzájemně pestré a také odlišné. V posledních hodinách před slavnostní večeří s typickým arménským stolováním a jídlem, kdy naši diskusi protínala vášeň politická, tak po jídle naopak, každý z nás prokazoval, jaký má vztah ke své národní kultuře. Takže jsme najednou byli součástí různých kultur v písních, tancích i hře na hudební nástroje. Zazněly zde české lidové písně, arménský folklór, ruské a sovětské zhudebněné básně a balady, polsko-český tanec, a dokonce úžasný německý protestsongový levicový RAP. Každý z nás ukazoval, jak moc miluje svou zemi, a nikdo z přítomných neudělal své milované vlasti ostudu. Bylo to pro mne nesmírně poučné a nám všem to posílilo ducha a národní hrdost. Ano, vlastenectví je především naše národní kultura, žádné bouchání se v prsa a mávání vlajkou před objektivem.

Bůh není v Arcachu

Setkání s ombudsmanem Republiky Arcach byla pro všechny účastníky opravdu zvláštní situace i zkušenost. Pochopitelně, že zde emoce hrály hlavní roli. Ombudsman, neboli ochránce lidských práv, se jmenoval **Artak Beglaryan** a byl nevidomý, pragmaticky uvažující muž, který v první válce Arménie s Ázerbájdžánem (1991) přišel o zrak, když se octnul na minovém poli. Během setkání jsme probírali nejen otázky lidskoprávní, v politické nebo sociální rovině, jako jsou otázky uprchlíků, ale na řadu přišly i válečné zločiny a hrůzy. Rozhovor o těchto hrůzách, jaké si jen naše lidská fantazie dovede představit, jež je páchána na nevinných, bezbranných, obyčejných civilistech, nás rozhodil natolik, že jsme zapomněli se chovat profesionálně a ze seriozního rozhovoru jsme se náhle všichni ocitli v jakési hodně vyhrocené diskusi. Přiznám se, že tady jsem musel zasáhnout a vše jsme zase vrátili do roviny rozhovoru. Ombudsman na to rovněž zareagoval tím, že nechal předložit konkrétní důkazy. Sdělil nám také, že je to problém, protože mi podávají žaloby mezinárodnímu tribunálu pro lidská práva v Haagu za svou Republiku Arcach, jenž není žádným státem uznána, ani samotnou Arménií. Navíc je problém to, že tribunál v Haagu nereaguje na tyto věci vůbec pružně, pokud to není v politickém zadání určitých velmocí. Ale to známe velmi dobře z Jugoslávie a stejný problém je v občanské válce na Donbasu. Nevím, proč mě napadla myšlenka, když tady byly na stole ty jasné důkazy, že Bůh není v Arcachu, ani jinde.

Tiskový mluvčí prezidenta

Ano, snažili jsme se sejít s prezidentem Republiky Arcach, ale nestihl se vrátit do doby, kdy jsme se vraceli do Jerevanu. Nabídl nám alespoň, abychom poseděli s jeho tiskovým mluvčím. A mluvčí prezidenta **Vahram Poghosyan** *(vlevo)* nás jednak informoval o průběhu, ztrátách války a válečné situaci, udržované mírovou dohodou. Informoval nás o uprchlících, jak se je snaží umístit, poskytují jim mobilní volání zdarma a také nás podrobně informoval, jaké problémy jsou s hledáním a následnou identifikací padlých. Byl přátelský, trochu unavený, ale odpověděl nám na vše.

Benzínka jako středisko

V Náhorním Karabachu jsme dorazili po náročné cestě ve výšce přibližně dva tisíce metrů nad mořem k benzínce. Bylo to jakési středisko, kde si nejen řidiči, ale i místní obyvatelé dávali pracovní schůzky, či řešili i jakési spory. Jedna paní telefonovala z budky. Prostě neměla mobilní telefon. A samozřejmě jídlo, čaj, kafe, a vše poctivé jako za mých mladých let. Někteří si domlouvali, zda by je někdo nevzal do Stěpanakertu za prací.

Infrastruktura pod palbou

Do hlavního města Republiky Arcach Stěpanakertu, vede pouze jediná cesta, a ta se stala terčem vojenských útoků hned v prvních dnech 44denní války. Okamžitě byly zahájeny práce na opravě a vybudovalo se vedlejším přemostění, aby mohl být co nejdříve zahájen provoz a hlavně zásobování. Když jsme přes provizorní most projížděli, míjela naše auto kolona s humanitární pomocí od Ruské federace. Měla pochopitelně přednost a všichni automaticky uvolňovali cestu bez toho, že by někdo troubil nebo nevěděl, co má na úzké cestě dělat.

Nejhorší jsou drony

Ano, to bylo nejčastější, co jsme slyšeli od postižených občanů. Nejhorší je, když slyšíte bzučení dronu. Stojíte někde stranou a čekáte, kde začnou padat bomby z dronu. Drony létají tak vysoko, že vidět prostě nejsou, ale ten bzučivý zvuk je děsivý. Prostě tělo na ten zvuk reaguje samo tím, že se i rozklepete strachy. Občas se jim podařilo nějaký sestřelit, ale jen na těch místech, kde byla vojenská protiletecká zařízení. Bohužel často se používala zakázaná munice, takzvané kazetové střely. Ty používala armáda Ázerbájdžánu a její turecký spojenec, zejména při bombardování centra Stěpanakertu.

Stránku připravil Roman BLAŠKO, ***FOTO - autor***

Eldariel - Czech alves database